

Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om elchockvapen;

PMFS 2021:4
FAP 104-7

beslutade den 10 december 2021.

Utkom från trycket
den 22 december 2021

Polismyndigheten föreskriver följande med stöd av 20 § första stycket 7 polisförordningen (2014:1104) och meddelar följande allmänna råd.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter och allmänna råd innehåller bestämmelser om Polismyndighetens elchockvapen.

Författningsbestämmelser

2 § Bestämmelser om polismans rätt att använda våld finns i 10 § polislagen (1984:387).

Allmänt råd

Vid bedömningen av vilket våld som är försvarligt att använda bör det beaktas att användning av elchockvapen innebär ett betydande mått av våldsanvändning.

Bärande och hantering

Yttre och inre tjänst

3 § Elchockvapen ska bäras av minst en polisman i en patrull eller grupp under tjänstgöring i yttre tjänst.

Allmänt råd

Med yttre tjänst avses i detta sammanhang all tjänstgöring utanför Polismyndighetens lokaler. Dit räknas dock inte utbildningsverksamhet, fysisk träning, konferenser, möten och liknande eller transporter till eller från sådan verksamhet.

4 § Polismyndigheten får besluta om undantag från kravet att bära elchockvapen i yttre tjänst om det finns särskilda skäl.

Allmänt råd

Särskilda skäl kan föreligga i situationer där arbetsuppgifterna gör det olämpligt eller omotiverat att en polisman bär elchockvapen. Beslut om

undantag från kravet på att bära elchockvapen i yttre tjänst kan avse en grupp av polismän eller en enskild polisman.

5 § Elchockvapen ska bäras av polisman i inre tjänst om Polismyndigheten beslutat att det är motiverat av säkerhetsskäl.

Allmänt råd

Exempel på verksamhet i inre tjänst där det av säkerhetsskäl kan vara motiverat att bära elchockvapen är tjänst i reception eller i andra lokaler dit allmänheten har tillträde eller vid utförande av bevakningsuppgifter.

6 § En polisman som ska bära elchockvapen under sitt arbetspass ska kvittera ut det i samband med att arbetspasset påbörjas. Efter avslutad tjänstgöring ska vapnet återlämnas. Även återlämnandet ska kvitteras.

Polismyndigheten ska föra en förteckning över kvittenserna.

7 § Elchockvapnet ska bäras på ett sådant sätt att det inte förväxlas med ett skjutvapen. Elchockvapnet ska hållas under uppsikt och vid bärande förvaras i bäranordning på avsett sätt.

Vid tjänstgöring i civil klädsel får elchockvapnet bäras på det sätt som bäst gagnar uppdraget.

Annan tjänsteutövning

8 § Elchockvapen får inte bäras i andra fall än som avses i 3 och 5 §§, men får hanteras även av andra som har behov av det i tjänsteutövning, t.ex. vapen-tekniker och utbildare.

Hantering och förvaring

9 § Elchockvapen ska bäras och hanteras på ett säkert sätt så att inte någon obehörig kommer åt det eller det på något annat sätt förloras.

10 § Elchockvapen ska förvaras på ett säkert sätt så att inte någon obehörig kommer åt det.

Allmänna råd

Elchockvapen som förvaras på ett bemannat arbetsställe bör förvaras i ett låst utrymme dit ingen obehörig har tillträde. I annat fall bör förvaringen ske i säkerhetsskåp eller något annat lika säkert förvaringsutrymme.

11 § Vid transport till eller från en plats för tillfällig tjänstgöring ska elchockvapen bäras på samma sätt som vid ordinarie tjänstgöring.

Om flygbolaget eller befälhavaren kräver det och det kan ske på annat säkert sätt, får undantag från första stycket göras vid flygtransport.

Förutsättningar för användning av elchockvapen

12 § Polismyndigheten beslutar vem som får använda elchockvapen. Det kan endast vara en polisman som med godkänt resultat har genomgått Polismyndighetens utbildning för elchockvapen.

Endast sådant elchockvapen som är godkänt av Polismyndigheten får användas.¹

13 § När förhållandena kräver det får elchockvapnet hållas i handen och göras berett för användning.

14 § Ett elchockvapen får endast användas i tjänsten. Användning får endast ske genom att

- trycka vapnet mot en kroppsdel i syfte att på den träffade kroppsdelens överföra ström och därigenom skapa smärta (drivstöt),
- skjuta iväg projektiler som leder ström till den träffade kroppen i syfte att försätta muskulaturen i ett tillfälligt inkapabelt tillstånd (avfyrning).

15 § En polisman får sikta med elchockvapnet mot någon eller använda vapnets varningsfunktion i syfte att betvinga honom eller henne först när förutsättningarna för att använda drivstöt eller avfyring av elchockvapnet är uppfyllda eller när det finns skäl att anta att sådana förutsättningar kan komma att uppstå.

16 § Innan elchockvapen används ska polismannen, om det inte framstår som olämpligt eller verkningslöst, ge till känna att han eller hon är polis och har för avsikt att använda elchockvapnet.

17 § Elchockvapen får inte användas när polismannen har kontroll över den person mot vilket ingripandet riktas.

18 § Elchockvapen får inte användas mot en person som endast gör motstånd genom att använda sin kroppstyngd.

Endast i undantagsfall och om andra metoder eller hjälpmedel av lindrigare karaktär har visat sig eller bedöms vara verkningslösa eller otillräckliga, får elchockvapen användas mot en person som enbart gör motstånd genom att hålla sig fast i en annan person eller i ett föremål eller genom att spjärna emot med ben eller armar.

19 § Elchockvapen får inte användas mot någon om omständigheterna är sådana att det finns en risk för svåra skador, om inte användningen sker för att förhindra fara för liv eller hälsa.

Allmänna råd

Omständigheter som kan medföra risk för svåra skador kan vara att den som elchockvapnet används mot

- befinner sig i en folksamling eller i en miljö med stark koncentration av brandfarliga gaser eller vätskor,
- riskerar att falla från hög höjd, ner i vatten eller ner på ett spår område.

¹ Polismyndighetens förteckning över godkända särskilda hjälpmedel vid våldsanvändning inom Polisen, A239.092/2015.

Åtgärder som ska vidtas efter avfyrning

20 § När ett elchockvapen har avfyrats mot någon ska de utskjutna projektilerna tas bort från den beskjutnes kropp så snart det lämpligen kan ske. När projektiler avlägsnas ska handskar användas.

21 § Om projektilerna bedöms vara svåra att ta bort eller om ett borttagande riskerar att leda till skador ska sjukvårdspersonal anlitas för borttagandet av projektilerna.

Rapportering

22 § Den som använt elchockvapen ska så snart som möjligt rapportera om när och hur vapnet använts till närmaste förman.

23 § Omständigheterna vid ingripandet, anledningen till att våldsanvändningen var nödvändig och skälen för att elchockvapen användes ska, oavsett annan dokumentation i ärendet, dokumenteras utförligt på formulär *Rapport – särskilt hjälpmedel vid våldsanvändning*.

Den förman som granskar dokumentationen ansvarar för att formuläret är fullständigt och korrekt ifyllt samt att den avrapporterande polismannen får en direkt återkoppling, om rapporteringen är bristfällig. Data från rapporten ska efter ifyllandet omgående skickas till nationella operativa avdelningen enligt särskild rutin i Formulärportalen.

24 § Vad som sägs i 22 och 23 §§ gäller inte när elchockvapen används i samband med utbildning.

Undantag

25 § Om det finns särskilda skäl får Polismyndigheten besluta om undantag från dessa föreskrifter.

-
1. Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 januari 2022.
 2. Bestämmelsen i 3 § behöver inte tillämpas förrän den 31 december 2024.

På Polismyndighetens vägnar

ANDERS THORNBERG

Fredrik Landberg
(Nationella operativa avdelningen)